

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:
 Hónapban: Negyedévre 5 korona.
 Évesre 19 " "
 Félévesre: Negyedévre 5 " "
 Évesre 20 " "

Felelős szerkesztő:
Rudnyánszky Gyula.

Kiadó tulajdonos:
László József.

== Egyeszedik ára 4 fillér. ==
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Debrecen, Csapó-u. 9. — Telefon 275

A király és a nemzet.

Írta: Jókai Mór.

Aggodalommal olvasom nap-nap után az országgyűlési beszédeket s az ellenzéki hírlapok cikkeit, melyek már nemcsak a kormányt, de magát a királyt teszik kiméretlen támadásaik tárgyává. Borús emlékek támadnak lelkem elé a múltból, melynek visszatértét magyar hazafi nem óhajtja.

En az őszinte férfias szót tisztellem; de azt a maró gunyt a koronával szemben nem helyeslehetem.

Annak a királynak a tekintélyét akarjátok lerombolni a kínél alkotmányosabb, népünket szeretőbb királya Magyarországnak soha nem volt?

Nem látjátok azt a királyt, ki Szeged romjai fölött állva, szent fogadást tett, hogy Alföldünk nagy városának újból kell megalkottatnia. Szébbé, mint volt. S azt be is váltotta?

Nem látjátok azt a királyt, ki hosszú alkotmányos uralkodása alatt

Magyarországot erős és szabad állammá alkotta?

Nem látjátok azt a királyt, ki bölcs uralkodásával a békét fönrtartja, mely a népboldogság éltető napja és a ki maga annyit szenvedett?

Soha királyt fájdalmasabb csapásokkal nem sújtott a sors, — mint királyt és mint embert — mint Ferencz József uralkodónkat s a ki azokat magas lélekkel fogadta, így szólva: viselem az uralkodás terheit, míg csontjaim bírják.

Nem emlékeztek-e arra az országos gyászra, mely egész nemzetünket királyunkkal együtt beborította, midőn országunk védasszonyától a sors kegyetlensége megfosztott.

Azt mondá akkor a király: ha tudná a magyar nemzet, mily nagy pártfogóját veszítette el a megdicsőültben?

Oh, nagyon jól tudtuk!

S ma már ti nem akarjátok tudni?

Hogy védszentünké emeltük őt a megdicsőültek karában, ki Isten

legmagasabb trónja előtt magyar nemzetéért imádozik.

Imádkozhatik-e most? A midőn királyi urát ide lenn szidalmazták? Nem kell-e az égi üdvösség közepett a legnagyobb fájdalmat éreznie s míg a szentek serege hozsánát énekel, ő neki magának keserű könyeket hullatnia?

Mi szobrot készülünk emelni nemzetünk védszentjének s ti Golgothává akarjátok azt átalakítani?

Oh, kérlek benneteket a hazaszent nevében. hagyjatok fel ez áldatlan törekvéssel; ne hozzatok újabb vizályokat nemzetünkre! Jogom van e kérésre, hisz részt vettem hiven, veletek és apáitokkal együtt, minden küzdelmében, minden szenvedésében és gyászában a nemzetnek.

A királyi palota nem fog sokáig üresen maradni. Még most csak a kövek beszélnek; azok hirdetik a király és nemzet dicsőségét: saxa loquuntur. De közel az idő, melyben a kövek visszhangozni fogják a magyar nemzet örömét királyának ittléte fölött, a zajos udvari élet

Költemények prózában.

Írta: Turgenyev.

I.

A világ vége.

(Álom.)

Azt álmodtam, hogy valahol Oroszország szögletén vagyok, magános parasztviskóban.

Tágas és alacsony a háromablakos szoba; a falak mésztől fehérek: semmi butor. A ház előtt kopár, gyöngén eső róna. Az egyszínkék ég mint nagy lepedő terül föléje.

Nem vagyok magam. Vagy tíz ember van még a szobában. Mind közönséges, egyszerűn öltözött emberek. Némán, létova léptekkel járnak föl s alá. Kerülik egymást. Am szüntelen találkozik nyugtalan tekintetök.

Egyik se tudja, hogy került e házba egyik se tudja, kik a társai. Nyugtalan-ság és szorongás ül arcokon. Egymásután az ablakoz mennek fürkészve kitekintetnek, mintha kívülről valakit várnának.

Aztán megint nyugtalanul járnak föl s alá. Egy kis fiu köztük, egyhangu vékony hangján időnkint nyöszörög:

— Apuskám félek! . . .

Ez a nyöszörgés szorongással tölt el, — magam is félni kezdek . . . Kitől? Mitől? Magam sem tudom. Csak azt az egyet érzem: nagy, nagy szerencsétlenség jön közelebb. A kis fiu csak egyre nyöszörög: Ah! csak lehetne szabadulni innen! Mily dohos, tikkasztó itt minden — a megfulladásig! De nem lehet szabadulni!

Az ég szemfödélhez hasonlatos. Semmi szellő. Talán a levegő is kihalt!

A fiu hirtelen az ablakhoz siet s panaszos hangon hív:

— Nézd csak, nézd — elsülyedt a föld!

— Mit? Elsülyedt?

És valóban: a róna eltűnt a ház elől — most ott látszik a magas hegy ormán! — A látóhatár összesugorodott — eltűnt és a ház előtt meredek, tátongó fekete örvény ásít.

Mindnyájan az ablakhoz rohantunk. A borzalomtól megkövült a szívünk.

— Ott, ott! — szepegett a szomszédom.

És ime — az egész földmehessség hosszán el kezdett válni hullámozni, kis gömbölyű hullám-halmok esaptak föl és tűntek el a távolban.

— A tenger! futottlegott végig mind ahányák idegzetén.

— Tüstént elnyel mindnyunkat!

De hogy tud akkorára nőni, fölhágni e szédítő magassáig!

Es mégis nőtt, nőtt óriási gyorsasággal . . . Már nem egyes hullámok többé, mik amott a távolban föl s alá kergetezdnek . . . iszonyatos, összeolvadt ár az egész, mely szerte az egész látóhatárt keresztültörte.

Sebten vágatva tört felénk. Jeges szélvihar szárnyán esapott fölig, összegomolyodva, mint a pokol sötétsége. Megremegett minden köröskörül . . . ott pedig a felhőmpolygó, alakatlan tömegben recsegés, dörgés s úgy hallszik, mint ezerhangu érezes ordítás.

Hah! mily üvöltés, zajgás! Maga a föld is nyög, sóhajt a rémülettől.

Itt a végetek! A mindenség vége!

Még egyszer fölhangzik a kis fiu nyöszörgése. Társaimba akarok kapaszkodni — már mind megfuladtunk, eltemetett, elnyelt, szétszakított a pokolfe-kete, jeges, dörgő vizár.

Sötétség . . . örök sötétség!

Alig tudtam lélegezni, mikor fölébredtem.

II.

Napkeleti mese.

Ki ne ismerné a bagdadi nagy Dzsaffart, a világ napját?

Egyszer, sok, sok évvel ezelőtt,

hangját, az idegen országok követeinek hódoló üdvözlését.

S mit kérünk, mit várunk mink a királyunktól?

Azt, hogy szeressen bennünket, úgy, a hogy mi szeretjük őtet: úgy, a hogy megdicsőülte szeretke bennünket; hisz ezt ő reá hagyták örökségül. Jöjjön magyar székvárosába haza, édes gyermekei közé s mi úgy fogunk utat nyitni előtte, mint köztünk járó élő szent előtt. S testőrsége lesz az országban minden élő teremtes s a ki őt megsérti egy szóval, az a nemzet száműzöttje.

*

Elmondtam, a mi szívemet terhelte fölfelé is, lefelé is.

Égbe eltávozott megdicsőült szellemeinket invocáltam, hogy sugallják lelkemnek, mit írják: nem tudom, jól adtam-e vissza?

„Erzsébet királyné, Rudolf, Széchényi, Deák, Andrássy!”

Rájuk emlékeztem.

Ha az ő szeretetüket, bölcsességüket fel lehetne úgy osztani, hogy e hazában mindenkinek jusson belőle egy teremő porszem!

Most azért esdem még hozzájuk, szállják meg mindazoknak a szívét, a kikhez szóltam, hogy nyiljanak meg honfiaggodalomtól támadt őszinte szavam előtt. Hiszen nem csak nekem hazám ez az édes Magyarország; de ő nekik is hazájuk.

Hozzátok szóltam, édes hazámfiái az ellenzéken. Szentül hiszem, hogy ti magatok is be fogjátok látni, ha a jobbik szívetek szavára hallgattok, hogy hozzátok intézett

kérésem igazságos. Deák szava örökön él:

„Mindent kockára tehetünk, csak a hazát sohasem.”

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Saját tudósítónktól.

Budapest, nov. 19.

Már kora reggel nagy számban jelentek meg a képviselők a házban, ahol mégis Fejérváry Géza honvédelmi miniszter volt a legelső. Azonnal a terembe ment és akták közé merülve várta az előre hirdetett fenyegető vihat. Ugy nézett szembe vele, mint jó katona az ágyútegeknek néz a háboruban.

A függetlenségi párt azonban egyelőre csak türelmetlenkedett és készülődött. Egyébként nem nagy számba jöttek el. Mindössze is 30-an, 35-en voltak jelen. Annál inkább érdeklődött a karzat, amely egészen megtelt és különösen hölgyek voltak nagy számban jelen. Egy fehérruhás, karesu hölgy ismét nagy feltűnést keltett, mert Lukács László pénzügyminiszter volt folyton az udvarában.

A mentelmi vita mindjárt Olay beszéde alatt érte el legvehemensebb fokát. Fejérváry honvédelmi miniszternek egy általános kijelentése ugyanis óriási zajt keltett. Kossuth beszéde alatt azonban a vita teljesen ellaposodott. A jobboldalról lassanként kiszállingóztak az emberek egy kis füstszóra és adomázásra.

A folyosón hire járt, hogy Nessi Pál Kubik Bélával és Endreyvel kérdőre vonta Fejérváry honvédelmi minisztert az Olay beszéde alatt tett kijelentéseért.

Részletes tudósításunk itt következik:

Elnök: Apponyi Albert gróf.

A kormány részéről jelen vannak:

Szell Kálmán miniszterelnök, Fejérváry Géza báró, Lukács László, Plósz Sándor és Cseh Ervin.

Elnök fél 11 órakor nyitja meg az ülést. Az irományok előterjesztése után következett a napirend.

Nessi Pál mentelmi ügye.

Maróthy László előadó: Bár a Nessi-ügy lefolyása ismeretes, mégis röviden előadja a Kolozsvárt történeteket, Nessi előadását, mely szerint ő az ifjúságot rávette arra, hogy a Gotterhalte ellen a Kossuth nóta helyett a Hymnuszszal tüntessen. (Élénk helyeslés a szélbalon.) Elmondja a honvédségi becsületügyi eljárás megindítását és a mentelmi bizottság kimondta, hogy Nessi mentelmi joga nincs megsértve, (Zajos ellenmondás a szélbalon. Helyeslés jobbról.) A tartalékos tiszték előbb elismerik a hadsereg alapszabályait. (Zaj. Derűlttség.)

Elnök esendet kér.

Maróthy előadó: A multban is indítottak tartalékos tiszt képviselők ellen ily eljárást a nélkül, hogy a mentelmi bizottsághoz fordultak volna. (Nagy zaj. Balról: Elég hiba!) Kéri a javaslata elfogadását. (Helyeslés jobbról, zugás balról.)

Lengyel Zoltán: Kéri a kisebbségi vélemény felolvasását.

Elnök: Az ki van nyomatva. Mindenki ismeri és előbb kellett volna kérni. (Ellenmondások a szélbalon.)

Madarász József a házszabályokra és gyakorlatra hivatkozva kéri...

Elnök (közbeszólva): Kérem ne tessék folytatni, inkább felolvastatom. (Derűlttség.)

Major Ferenc felolvassa a szélbal helyeslése között a véleményt.

A Kossuth nóta miatt.

Olay Lajos a kisebbségi vélemény előadója: Nálunk Magyarországon a mentelmi jog a képviselők és a nemzet alkotmányának legfontosabb joga. A kormány nem a nemzet választottja, hanem a korona kinevezett tanácsosa. Ezért sokszorosan ügyelnünk kell jogainkra. A mentelmi jog nincs kodifikálva nálunk. Kérdés mindig az, hogy meg van-e sértve a népképviselő szabad vélemény és akció

mikor még maga is fiatal volt, sétált Dzsaffar Bagdad környékén.

Egyszer csak rekedt kiáltást hallott valaki kétségbeesetten segítségért kiabált.

Dzsaffar kortársai előtt higgadt, meggondolt ember hirében állott, de azért jó szíve volt s bizott erejében.

Arrafelé tartott, ahonnét a hang jött s megpillantott egy megtört aggot, akit pénzére áhító két rabló a város falához szoritott.

Dzsaffar kardot rántott s a gazokra tört. Az egyiket levágta, a másikat megiramította.

A megszabadult aggastyán Dzsaffar lábai elé borult és ruhája szélét csókolván, így szólt:

— Derék ifju, nagylelkűségedet nem hagyhatom jutalmazatlanul. Látszatra bár szegény koldus vagyok, de épen csak látszatra. Nem közönséges ember vagyok! — Holnap hajnalban jer a nagy-piacra; a szökőkutnál várlak s meg fogsz győződni állításom igazságáról.

Dzsaffar gondolta magában: Ez az ember külsejére tőrül metszett koldus, de hát semmi sem lehetetlen. Miért ne? Megpróbálok. — És eképp válaszolt:

— Jól van öregem, ott leszek!

Az öreg Dzsaffar szeme közé nézett és eltávozott.

Másnap még alig szürkült, Dzsaffar a piactéren volt.

A szökőkut márványmedencéjére könyökölve várta már az öreg. Némán karon ragadta Dzsaffart és egy kis kertbe vezette, melyet köröskörül magas köfal övezett.

A kert közepén kis zöld téren valami különös fa állott.

Hasonlit a ciprushoz, csak a lombjai voltak lazur kékek.

Három alma függött a sűrű, sudárba szökkenő ágakon: az egyik közép-nagyságu, hosszukás tejfehér színű; a második nagy, gömbölyű világos-piros; a harmadik apró, fonnyadt, sárgás. Halk zizegés futott ő fán át, noha szél-esőnd vala Fájdalmas, mintegy üvegéhez hasonlatos hang volt ez; a fa mintha csak megérezte volt Dzsaffar közellétét.

Fiam! — szólt az öreg — szakaszsz le egy almát tetszésed szerint és tud meg: ha a fehéret szakítod le és eszed meg, te leszel a halandók legbölcsőbbike; ha meg a pirossat szakítod le és eszed meg mint Rótsild, Am ha a sárgát szakítod le és eszed meg, akkor minden vén asz-

szonynak tetszeni fogsz. Határozz, ne habozz! Egy óra múlva az almák letonynyadnak s maga a fa is iesülyed a föld néma ölébe.

Dzsaffar lehorgaszította fejét és gondolkodott.

— Melyiket válasszam? — mondá halkán, mintha önmagával tanácskoznék. Ha nagyon bölcs volnék, akkor talán többé élni se kívánnék. Ha gazdagabb akarok lenni mindeneknél, akkor mindeki iriggyel, legjobb lesz, ha leszakítom és megeszem a fonnyadt almát.

Ugy is tett; az öreg fogatlan szája nevetésre rándult és mondá:

— Oh te ifjak legbölcsőbbike! De pompásan választottál! Mit neked a fehér alma? nélküle is bölcsőbb vagy Salamonnál. A piros alma nélkül is ellehetsz — annélkül is gazdag leszel. Gazdagságodért sem fognak irigyelni.

Mond csak, öregem, szólt — Dzsaffar meghökkenve, — hol lakik a tisztességes anyja boldogult kalifánknak?

Az öreg mélyen meghajolt és mutatatta az utat...

Ki ne ismerne Bagdadban a világ uapját, a nagy, a híres Dzsaffart?

joga. (Ugy van!) Sajnos nincs nemzeti hadseregünk. A katonaság állam az államban. (Zajos tetszés.) A katonaságnak nálunk külön szabályai vannak és a mi érzelmeinknek fittyet hánynak. (Igaz! Ugy van! a szélsőbalon.) Felhossa a Szegedi Napló egy cikkét, amely szerint egy orvost a Kossuth nótá miatt lefokoztak. (Nagy zaj a szélbalon.)

Polczner Jenő: Hát nem szabad a Kossuth-nótát énekelni! (Zaj.)

Olay Lajos: A Kossuth-nóta a leg-hazafiasabb nóták egyike. Hallatára le kell venni a kalapot. (Tetszés.) Nagyvárton egy tartalékos tiszthelyettes nem vette le a kalapját a Gotterhalte alatt és ezért őt megfosztották tisztirangjától. (Zaj.) Így tehát katonáember nem is lehet képviselő. Minden ember, aki nem nyomorult, kénytelen katonáskodni és ezzel el van tiltva a képviselőségtől, mert véleményeért kérdőre vonhatják. Nessi a Gotterhalte ellen tüntetett. Kötelessége volt tüntetni. (Zajos tetszés a szélbalon.)

Papp Zoltán: Fejérvárynak is tüntetni kellene ellene.

Rákosi Viktor: Ő a Gotterhalte mellett tüntet.

Olay: A katona ember polgári ténykedése alatt és miatt nem vonható felelősségre. (Igaz! Ugy van!) Es ezért nagyon szomorú az igazságügyminiszter mulikori véleménye.

Papp Zoltán: Nagyon szomorú. (Derűtlenség.)

Olay: Talán a bukástól fél a kormány?!

Fejérváry miniszter: Dehogyan félünk. (Derűtlenség.)

Olay Lajos: Bebizonyosodik, hogy a kormány nem a nemzet szolgálja, hanem a király lakóit. (Nagy zaj.)

Elnök: Olayt rendre utasítja.

Olay hivatkozik Kubinyi Gézára, a ki vele egyet ért, kár hogy fel nem szólal.

Kubinyi Géza: Felszólalok, legyen nyugodt.

Olay: Hallatlanak mondja, hogy egy képviselőt oly bíróság elé állíthatnak, a hol a bíraskodásban becsületvesztést mondhatnak ki.

Fejérváry Géza báró honvédelmi miniszter: Becsülje meg magát, ha tiszt akar lenni! (Nagy zaj a szélbalon.) Zajos felkiáltások! Rendre! Rendre! Folytono zaj. Utasítsák rendre.

Elnök: Elnöki kötelességemben senkitől, sem egyénektől, sem pártoktól befolyásoltatni magam nem engedem. (Zajos helyeslés jobbról.) Ami pedig a honvédelmi miniszter kijelentését illeti, az nem vonatkozott egyénekre, hanem általánosságban volt mondva. (Zajos helyeslés jobbról.) Fejérváry igenlőleg int.

Olay Lajos azután arra kéri a Házat, mondja ki, hogy a Nessi Pál mentelmi joga meg van sértve. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Határozati javaslat.

Kossuth Ferenc: A honvédelmi miniszter olyan kijelentést tett, amely könnyen félreértésre adhat alkalmat. Itt konkrét dologról lévén szó, a miniszter csak nem akarja befolyásolni az eljáró becsületbíróságot. (Fejérváry (intve): Természetesen nem.) Reméli, hogy ezt a miniszter ki fogja jelenteni. Kéri, hogy ezt az ügyet ne tekintsék pártügynek. A képviselő mentelmi joga a legszentebb jog. Ezt minden képviselőnek kötelessége megvédeni. A király ugyan tiszteli az alkotmányt és nem kell féltenuünk törvényeink tiszteletét, de a jövőben megtörténhetnek újból, miként a múltban, tör-

vénysértések és ezért kell ügyelnünk jogainkra.

Hivatkozik a tuloldaliak lelkiismeretére és kéri őket, hogy a nemzeti népképviselet szuverén jogát szem előtt tartva itélkezzenek. A mit Nessi Pál tett, azzal mindnyájan itt egyetértének. (Zajos helyeslés a szélbalon.) Jogosan elvárható volna, hogy a magyar királyt, magyar földön magyar himnuszszal üdvözöljék. (Zajos tetszés a szélbalon.) Mióta vétek a himnuszt énekelni? Tiltakozik az ellen, hogy a Kossuth-nótát dinamit ellenesnek mondják. Az a dal a hála, a hazafias visszaemlékezés dala és az a nemzet, mely hálátlan nagyjai iránt, nem érdemes az életre. Végül határozati javaslatot nyuj be, mely szerint mondja ki a képviselőház, hogy a képviselő mentelmi joga a képviselő minden ténykedésére vonatkozik, őt megfélemlíteni és szabad ténykedésében megakadályozni nem szabad a mentelmi jog sérelme nélkül és végül mondja ki, hogy Nessi mentelmi joga meg van sértve. (Elnök helyeslés a szélbalon.)

Plósz Sándor igazságügyminiszter: A mentelmi jogot a szabályzat és a gyakorlat határozza meg. Ez a kérdés jogi kérdés. Nem akar kiterjeszködni az összes mentelmi jogokra, most csupán a bejelentett esetről beszél. Az abszolút mentelmi jog a képviselő teljes szólás-szabadságára vonatkozik. Ezért őt semmiféleképpen felelősségre vonni nem lehet. Kivételt képez, ha egy képviselő államellenes izgatást követ el, a melyre nem vonatkozhatik a mentelem. (Zajos helyeslés jobbról.) A mentelmi jogbírálatában a hazai talajon kell maradnunk.

Felkiáltások: Miért?

Plósz miniszter: Mert mihelyt elhagyjuk a hazai jog talaját, felmerül a kérdés, melyik külföldi mentelmi jog szerint bíráljunk. Tudva levő, hogy a különböző államokban enyhébbek és szigorubbak a mentelmi jog szabályai. Tehát a hazai jog alapján kell bíráljunk. Felolvassa az ide vonatkozó intézkedéseket, a melyek szerint személyes szabadság megvédéséről és a képviselő gyakorlat megakadályozásáról van ott szó. A képviselőház gyakorlata bizonyítja, hogy ily esetekben mint a konkrét eset is, a mentelmi jog megsértését nem látta. Hivatkoztak a kuriára. Nos, fegyelmi ügyekre vonatkozólag a kuriá az azt mondta ki, hogy nem képeznek mentelmi sérelmet. (Ellentmondások balról.)

Olay: Az más eset volt.

Ha egy ügyvéd elveszti diplomáját, az érzékenyen sérti, de mentelmi jog sérelmet nem képez. (Ellentmondások a szélbalon.) Fenntartja állítását. Ha kimondja a ház, hogy a mentelmi jog kibővítettik, minden zaklatás, politikai üldözés mentelmi sérelmet képez, akkor lehet új alapon itélkezni.

Olay: Hiszen ki van mondva!

Plósz miniszter: Eddig nincs kimondva. Különböző eseteket hoz fel, a melyek mentelmi jogsérelmet nem képeznek.

Felkiáltások: De ki kell kérni őket!

Plósz: Nincs kimondva, ez a gyakorlat az ellenkezőt bizonyítja. Ha a fizetése a képviselőnek le van foglalva zaklatásból, akkor ez mentelmi jogsérelmet? (Igen!) Akkor a mentelmi jognak nincs határa! (Zajos helyeslés jobbról.) A jelen esetben nem látja a mentelmi jog sérelmét és arra kéri a Házat, hogy fogadjon el a bizottság javaslatát, (Helyeslés jobbról.)

Szünet után

Sebess Dénes szintén a mentelmi

jog sérelmének kimondását kéri és Kossuth határozati javaslatának elfogadását.

Szathmáry Mór szerint Nessi Pál a katonaság tulkapása ellen jelentette be ügyét, mert a katonaság kutyába sem akarja venni a nemzeti suverénitást.

Elnök: Kérem a képviselő urat, ügyeljen a kifejezések megválogatására.

Szathmári Mór: Kéri Kossuth Ferenc javaslatának elfogadását.

A Nessi-ügyet holnap folytatni fogják.

Az egyházkerületi közgyűlés.

Második nap.

— nov. 20.

Csendes, békés hangulat uralkodott a tegnapi egyházkerületi közgyűlésen. A kora délelőtti órákban még telve volt a kollégium diszterme közgyűlési tagokkal, azután a gyorsan előadott, még gyorsabban, helyben hagyott véleményes jelentések előtt egymásután tünedeztek el az emberek.

A sorrenden változtatott az elnökség, hogy még érdeklődés mellett tárgyalhatták a főiskolai és kulturális ügyeket. A Szabó János esperes halálával megüresedett főiskolai igazgató tanácsosi állásra egyhangulag Sütő Kálmán esperest választották meg. Barcza János tanítóképezdei és Jászi Viktor jogakadémiai tanár, kiket ez év elején választottak meg, letették az esküt a közgyűlés előtt. Somogyi Pál tanár nyugdíjba menvén, a tanári fizetési fokozatokban bekövetkező előléptetéseket jóváhagyta a közgyűlés.

(Az Andaházy intézet számadásai.)

Az Andaházy Szilágyi intézet számadásának felolvasásánál Nadányi Miklós hajdumegyei gondnok kifogást tett a számadás ellen, mit el nem fogad, s a vezetőségnek nem hajlandó megadni a felmentést. Csiky Lajos intézeti igazgató rövid válasza után a közgyűlés elhalasztotta a végleges határozat hozatalt a délután megtartott bíróság ítéletének meghozataláig, mely ugyancsak Nadányi Miklós feljelentése alapján foglalkozott az intézet ügyével.

(Főiskolai ügyek.)

Ezután az akadémiai tanszakokról szóló jelentést olvasta fel Sas Béla, közgyűlési előadó. A főiskola igazgatósága intézkedést teend arra nézve, hogy azok a theologiai hallgatók, kiknek a főiskola épületében már nem jut lakószoba, kollégiumi költségen a városban szállásolja el. Ugy ezt, mint a Kanyó alap számadását és gimnáziumi igazgatói jelentést tudomásul vette a közgyűlés.

Dorogi Lajos, Görömbei Péter és Balogh Ferenc a főgymnáziumi évről vizsgálatokról tettek kedvező jelentést a közgyűlésnek. A gymnáziumi ügyek tárgyalásánál gróf Tisza István intézkedést kér arra nézve, hogy a szeptember elsején beiratkozás végett Debrecenbe jövő, főleg kisebb gyermekek mindjárt az első naptól kezdve kapjanak ebédet és vacsorát a konviktusban, nehogy 8—10 napig az éhezésnek, s az ezzel járó erkölcsi és anyagi hátrányoknak legyenek kitéve. A konviktus csak akkor nyílt meg ezideig, amikor megkezdődtek az előadások, rendszeresen szeptember 10—12-ke körül. Kérte a közgyűlést, hogy változ-

tasson a konviktus megnyitási idején. — A közgyűlés helyesléssel fogadta az indítványt, s áttette az igazgató tanácshoz, hol részletesen fognak felelté tárgyalni.

Kallós Tivadar beregszászi lelkes indítványt tett, hogy az igazgatósági, gazdasági gyűlések jegyzőkönyveit nyomassák ki, s küldjék meg minden egyes alkalommal a közgyűlési tagoknak, hogy így tájékozódhassanak a tárgyalás alá kerülő egyes ügyekben. Széll Kálmán esperes és Dégenfeld József főgondnok hozzászólása után az indítványt elvetették, mert míg egyrészt célra a kinyomatott jegyzőkönyv sem vezetne, másrészt a nyomtatás rengeteg költséget emésztene fel.

(Pályázat tanári állásra.)

A debreceni főgymnáziumnál megüresedett földrajz és történelmi tanszékre pályázato hirdetett a közgyűlés. Javadalmazás egyelőre 2400 kor. és 800 kor. lakbér. A fizetés az ötödéves pótlékon kívül felemelkedhetik 3600 koronára.

A pályázat hirdetésre vonatkozólag igen elmésen azt jegyezte meg dr. Pál-lagi Lajos kisújszállási főgymnáziumi igazgató, hogy Debrecen főiskolájának, mely disze a református iskoláknak, tulajdonképpen neves emberek, elismert tudósokkal, meghívás és nem pályázat útján kellene betölteni a megüresedett tanszékét. Sinka Sándor, Ritoók Zsigmond és gróf Dégenfeld József hozzászólása után kiadták az ügyet az igazgatótanácsnak, hogy a tanári karral tárgyalassa a dolgot és esetleg a meghívásra vonatkozólag hozasson határozatot.

K. Kiss József megüresedő tanszékére — fizika számtan szak — szintén pályázatot hirdetett a közgyűlés. Az állás javadalmazása ugyanaz, mint a fönntebbi tanszéknek.

(Egyébb ügyek.)

A tanító képezde I. osztályának párhuzamosítását helyben hagyták, az erre szükséges pénzt kiutalványozta a közgyűlés.

A főiskola épületében el nem helyezhető 65 tanuló külső elhelyezését jóváhagyta a közgyűlés, s erre a célra 1800 koronát utalványozott ki az Elemi iskola tankönyv alapból.

A gróf Karacsay Clementin által adományozott könyvtárról tett ezután jelentést a könyvtári bizottság, s a közgyűlés köszönetét fejezte ki a nagylelkű adományozónak.

Czékus László gymnaziumi tanuló a Szántóry alapból 200 korona ösztöndíjat kapott.

Ezután még pár kisebb ügyet intézett el a közgyűlés s fél kettőkor feloszlott.

A Zenedénk s a hangversenyek.

Válasz a Szabadság cikkére.

A tegnapi szám egyik cikke sajnálkozik, hogy városunkban a folyó évadban hangversenyekre nincs kilátásunk. Jól esik hallani e sóhajt, mely visszhangja sóvárgó vágyódásunknak egy kis igazi zene után. Nagyon helyesen eszeleksi cikkirő, hogy ezt az elhallgatatlan bajt szóvá teszi és hangot ad az általános, megdöbbentő némaságnak. — Higyje el, nincs egyedül, midőn hangtalan concert-termeinkben muzsikát követel. Sokan vagyunk, kik sajnálkozva, tehetetlenül nézzük zenei életünk nyilvánvaló és gyors hanyatlását; tudjuk, hogy más-kép kellene lennie ma!

De egyeseknek ténykedése nem elégséges a fenyegető bajt elhárítani; a megoldáshoz erőtlen az egyesek igyekezete, már csak azért is, mert magát a megoldásnak módját nem tudjuk megtalálni.

Tévétra kerülünk azonban akkor ha a hanyatlásért a zenedét tesszük felelőssé.

Tévedés azt hinni, hogy a hangversenyek rendezése, zenekarok szervezése egyenesen a zenede hivatása lenne. Sem vidéki, sem fővárosi, de a külföldi zenedék sem vették fel ezt programjukba, de oda nem is illik bele, mert a zenede, mint minden szakiskola teljesen igénybe veszi minden erejét, ha a reá bizott szaknevelést lelkiismeretesen teljesíti s a nyilvánossággal csak oly mérvben jut contactusba, amennyiben a nyilvános ellenőrzésnek, megítélésnek egyházi hangversenyek útján alkalmat ad.

A zenede tehát, mint képző és nevelő iskola, melynek erkölcsi sulya a reá bizott növendékek rendszeres kioktatásában nyilvánul meg, korántsem vonható egyenlő elbírálás alá a nyilvánosságot, a nagy közönséget szolgáló műintézetekkel, hol az érettre kifejlesztett, élvezetre kész művészi anyagot, a lélek gyönyörködését kell keresnünk. Ezeknek a műintézeteknek hivatása első sorban kielégíteni a közönség művészi igényeit oly mérvben, a minők az igények.

Városunkban persze csak a színház képviseli az ilyen műintézeteket s ennek színlapjai, műsora a leghűbb kulturális tükre a közönség szellemi életének.

Mellözve minden statisztikai kitérést, állapotunk meg ama tényben, hogy az opera az utolsó években meglehetősen szegényen jelent meg színpadunkon. De ezt korántsem a színházi vezetőség hibájával rojjuk fel: világért sem; nekünk elég volt a zenei rész, ugy a hogy kaptuk. Soha egy hangot nem hallottam emelkedni, hogy kevés az opera! Benünket kielégített, nem áhítottunk több után.

Pedig az opera a zenének népszerűbb, hozzáférhetőbb alakja. A kinek ez nem kell, azt hiába csalogatjuk a hangversenytermekbe. Az operától a simphonáiáig óriási lépcsőzetek vezetnek a kamara és az orkestrális hangversenyekig át.

En elhiszem hogy Ön is, én is és velünk sokan sietve igyekeznénk oda, hol a hangversenyt hirdetik — de azt bizony tudom, hogy velünk félig sem telne meg a terem.

Hogy egy-egy hangverseny jelentőségét nem szabad a pénzügyi vállalkozás sikerétől megítélni! Ebben bizonyos mérvig igaza van.

De emlékezzünk vissza ama hangversenyekre, melyeket a zenede a múlt években, magasabb ambíciója által ösztönözve rendezett. A vendégművészek a fővárosi s külföldi szalonok csillagai voltak, — helyi szereplőinket igaz művészetszeretet ihlette, — műsorainkat valóban dicsekedve mutogatjuk — s mindegyik tényező dacára a terem félig üres maradt. A nagyközönség ily merev közönye a zenedét nem kedvetlenítette el. Hangversenyait folytatta több idényen át, míg ama szomorú tapasztalatra nem jutott, hogy törzsközönsége csupán néhány családra redukálódik, kik egymaguk helytálltak az ugynevezett nagyközönségért. Pedig ezek kisebb arányu kamarahangversenyek voltak, hol népszerű szerzők kerültek előadásra!

Hol volt akkor Debrecennek 75000 lakósa? Avagy mikor Kubelik hangver-

senyét kétszer is el kelle halasztani részvétlenség miatt, vagy midőn Blaha Sári s egy operaházi művész hangversenyét táviratilag kelle lemondani, hol volt akkor? Avagy midőn Bendiner ajánlkozott egy második soló-hangversenyre, azt miért nem merte igénybe venni tapasztalt hangversenyvállalkozónk?

Bizony maradunk csak a szapanál és szalonnál egyelőre.

Biztos forrásból tudom, hogy a zenede évek óta igyekszik zenekarra szert tenni. A tagokat végtére nem fogdoshatja pályáival s azért jelentékeny áldozattal nyitott oly tanszakokat, melyen magának alkalmas erőket képez.

Ha mindezek dacára sem tudtam volna igazolni, hogy a zenede méltatlanul szenvedte el a megtámadást, az csupán erőtlenségemben rejlik, de a tények elfogulatlan mérlegelése után nyilvánvalóvá lesz, hogy a baj orvoslásán a zenede vezetősége bár zajtalanul, de következetesen és lelkiismerettel fáradozik.

Drumár János.

H I R E K.

N a p l ó.

Műkiállítás a városházán. — Nyitva mindennap délelőtt 10—1-ig, délután 4—7-ig.

Iparmuseum, nyitva minden vasárnap és ünneppon d. e. 9—12-ig.

Nov. 22. Teljes tanácsülés a városházán d. e. 9 órákor (Kis terem)

Nov. 26. A Hortobágy próbaöntözése tárgyában kiküldött bizottság ülése d. e. 11 órákor. (Kis terem)

Nov. 23. A gazdasági munkás és eselédpénztár ügyében értekezlet d. e. 11 órákor a városháza kis tanácstermében.

Nov. 23. A jótékony nőegylet választmányi ülése az árvaházban d. u. 3 órákor.

Nov. 26. D. u. 3 órákor. Városi rendes közgyűlés.

Nov. 30. A h. n. n. ási vasut részvénytársaság gyűlése d. e. 9 órákor, a városházán.

Dec. 20. A Székely Bazár megnyitása.

Dec. 22. Városi tisztújító közgyűlés.

A debreceni képtárlat.

— Az első nap. —

A debreceni képkiallítás iránt, — mely művészi érték tekintetében az első városunkban, igen nagy érdeklődés mutatkozik.

Tegnap, az első napon legalább szép számmal látogatták a tárlatot, a mely az előjelekből ítélve, — vásárlási kedv tekintetében is szép eredménnyel fog zárulni.

Igy már az első napon több kép elkelt. Az első vevő, a szépért, a nemesért mindenkor első sorban lelkesedő Puky Gyula főispán volt, a ki a tárlat egyik lehangulatosa, művészi finomsággal megfestett képét, Tölgyessy Artur Naplemente című a 61 számot viselő tájképét vette meg 120 koronáért.

A második vevő Magoss György dr., aki Pálffy István Hullámzás című képét vette meg, 170 koronáért.

A többi képek közül bizonyára leg hamarabb akad vevője Vastagh György Tyukok című képének, mely természetesség, közvetlen hatás tekintetében az első közt áll a főteremben. Már tulajdo-

nosa akadt *Rajzó* Miklós kitűnő genreképének is.

A tárlatot leginkább a délutáni órákban látogatják, bár egyik másik képeknek nem válik előnyére az esti világítás. Ilyenkor egész csoportokban jön a főiskolai ifjuság is.

A megnyitó ünnep 60 látogatójától eltekintve, tegnap összesen 73 jegy fogyott el esti 5 óráig, bár ezután legalább még annyian jöttek. E számokba nincsenek felvéve a műpártoló egyesület tagjai, akik köztudomás szerint minden díj nélkül látogathatják a tárlatot.

Örömmel állapítjuk meg a tárlat első napjának szép eredményét, a mely egyszersmind az ifju, de tetterős debreceni műpártoló egyesület működésének diadalát is jelenti.

Talált hullák.

Két rejtélyes halott.

Tegnap két hullára akadt a rendőrség. Nagy apparátussal indították meg a vizsgálatot a rejtélyes ügyekben, bár ugyan nagyon valószínű, hogy ezek a rejtélyek, — mint ilyen esetekben rendszeren, hirtelen halálozásoknak fognak minősíteni a ma megejtendő boncolás alkalmával.

(Hulla az országuton.)

Tegnap este a csendőri őrző a helybeli közkórház és az ugynevezett *Bégány* csapszék mellett az országuton egy tisztességesen öltözött öreg zsidó ember hullájára akadt. A hulla fején erős zuzódások láthatók, de nagyon valószínű, hogy ezeket a sérüléseket esés közben kapta az öreg ember.

A hullánál semmiféle irást nem találtak, sem más tárgyat, — ami kissé gyanússá teszi a dolgot. Az öreg ember kilétét megállapítani nem lehetett, de ez irányban a rendőrség megtette az intézkedéseket. A hulla felboncoltatását *Végh Gyula* h. rendőrfőkapitány elrendelte.

(Három nap óta halott.)

Sarkadi Lajos debreceni dohánygyári munkás már egy hét óta nem jelentkezett a gyárban. Tegnap azután a gyárból utánna küldte egyik társát a vezetőség, aki *Sarkadi* homokkert utcai lakását zárva találta, de a kulcs a zárban belülről benne volt. Zörgetett, de hiába.

Végre is jelentést tett a rendőrségnél, a hol elrendelték az ajtó betörését. Kellemetlen szag áradt ki a szobából, a hol holtan az ágy és az asztal közt ott feküdt a földön *Sarkadi*, kinek arcát vér borította.

A házbeli nem tudtak felvilágosítást adni ez ügyben, csak azt vallották, hogy *Sarkadi* részeges ember volt. *Sarkadi Lajos* 53 éves nőtlen ember volt, szatmármegyei illetőségű és Debrecenben hozzátartozói nincsenek.

Beszállították felboncolás végett a kórház hullaházába.

*** Ünnepe a gör. katolikusoknál.** A gör. kath. egyház ma ünnepli a sz. Mihály, főangyal ünnepét, mely alkalomból a helybeli gör. kath. kápolnában az istentiszteletek a következő sorrendben fognak megtartatni: Reggel 6 órakor reggeli istentisztelet; délelőtt 9 órakor sz. mise; délután 3 órakor vecsernye, 4 órakor rózsafüzér ájtatosság.

*** Próbaöntözés a Hortobágyon.** Megírtuk már, hogy a Hortobágyon a miniszter rendelkezéséhez képest 300 hold területet fognak kijelölni, a melyen tavasztól kezdve próbaöntözést fognak tartani. Szorosan összefügg ez a dolog a Hortobágy nagy területének a mostaniánál, jobb módon való értékesítésével, kihasználásával. A próbaöntözésre egy bizottság van kiküldve, a melynek tagjai e hó 23 án értekezletet tartanak a város házában, a melyen megválasztják azt a bizottságot, mely a próbaöntözésre, a kulturmérnöki hivatal által javasolt földterületek közül 300 holdat ki fog jelölni.

*** Katonai utóállítás.** Tegnap katonai utóállítás volt a Korona vendéglő nagytermében, melyen 6 hadkötelest állították mérték alá, akik közül azonban csak egyet soroztak be. Végképen elbocsájtották a katonai kötelezettség alól szintársulatunk egy nagyreményű tagját is.

*** Kedvezményes vasuti-jegy a városi tisztviselőknek.** *Simonffy Imre* kir. tanácsos polgármester tegnap a következő felhívást bocsájtotta ki:

A m. kir. államvasutak igazgatóságának értesítése folytán a féláru vasuti menetjegy váltására jogosító arcképes igazolványok kiadása már megkezdett; felhívom a városi tisztikar, valamint a segéd és kezelő személyzet tagjait, hogy névjegy nagyságu arcképeiket a fénykép alján sajátkezü aláírással ellátva, hozzám 1 korona készpénz kiállítási díjjal együtt a t. évi november hó 30-ig bezárólag adják be. A kik a m. á. v. vonalain kívül a cs. és kir. kassa-oderbergi vasut vonalaira is kívánnak igazolványt szerezni azok 2 arcképet és 2 korona kezelési költséget tartoznak hozzám beadni. Tájékoztatásul megemlíteni kívánom, hogy az új arcképes igazolványok megérkezéig: egyszeri utazásra érvényes féláru vasuti jegy váltására jogosító igazolvány, bélyegtelen kérvényre, a m. á. v. helyi üzletvezetőségétől nyerhető.

*** A városi szegények ruhája.** Debrecen város tanácsa árlejtést hirdetett a debreceni szegényháznál szükséges szegényruhákra s egyéb felszerelésekre. A multikori árlejtésre pótajánlat érkezvén le, tegnap bontotta fel az illetékes bizottság a beérkezett ajánlatokat *Oláh Károly* tanácsos elnöke alatt, a ruhákra csak egy pályázat érkezett. A pályázó igen előnyös feltételekkel *Fetmann Sándor* helybeli szabó. Az ágyneműekre, három pályázat érkezett, a *Donogán* és *Somossy* cég, *Kardos László*. Ajánlatot adtak be:

Winner Sámuel és *Fetmann Sándor*. Az ajánlatok felett a szombaton tartandó tanácsülésen döntenek. Érdekes megjegyezni, hogy mindenik pályázó helybeli ember s ajánlatokban hangsúlyozzák hogy magyar ipari termékeket használnak a szállításnál. A mi nagyon dicsérendő dolog.

*** Eljegyzés.** *Engel Irén* kisasszonyt, dr. *Engel Ignác* orvos bájos leányát eljegyezte *Dretor Armin* m. kir. iparfelügyelő, tart. tengerész hadmérnök.

*** Dr. Pallay Miklós emléke.** A debreceni orvos és gyógyszerész egyesület egyeletesen fog megemlékezni elhunyt nagynevű tagjáról, dr. *Pallay Miklós*-ról. A 22-én délután 5 órakor tartandó együttes gyűlésen *Dr. Popper Alajos*

emlékbeszédet fog tartani az elhunyt orvos felett.

*** Adomány a főiskolának.** *Gróf D. S. genfeld József* egyházkerületi főgondnok és *György Endre* egyházkerületi tanácsbíró a Budapesten tartott Convent alkalmával kiutalt napidijaikat felajánlották az ev. ref. főiskolának. Az egyházkerületi közgyűlés köszönetét fejezte ki a nemes adományozóknak.

*** Csak ravaszul.** A paraszt-csalafintásának vidám esetét írják *Szoboszló*-ról. A vasuti jegyváltó-pénztárnál megjelent egy fiatal parasztmenyecske s jegyet kért.

— Hová? — kérdezte a hivatalnok.

— Ide-oda, — felelte a menyecske.

— De meg kell pontosan mondania, hova: ide-oda nem adunk jegyet.

— Na még csak az kéne, hogy eláruljam, merre megyünk. Nászutra kelünk az urammal, tán nem kötöm senki orrára, hová indulunk.

A hivatalnok erre bosszusan leeresztette az ablakot s véget vetett a tárgyalásnak. Am a menyecske meg gondolkozott, kopogtatott az üvegen s jegyet váltott Debrecen felé. Mikor megkapta s kifizette, ravasz mosolygással, lassan sugta a mellette állóknak:

— Mégis csak becsaptam az aranyzinóros urat. Mert nem Debrecenbe mének, hanem — Ladányba.

*** Védekezés a kolera ellen.** Nálunk ugyan nem időszerű a kolera elleni védekezésről beszélni, de érdekes, hogy *Széll Kálmán* miniszterelnök mint belügyminiszter egy ilyen tárgyú rendeletet küldött Debrecen városához, a mely rendelet iparosainkat s kereskedőinket érdekelheti, miután a külföldre való szállítás tárgyában intézkedik. A kiket érdekel a dolog, megtekinthetik a városházán.

*** Összeeggett cselédeleány.** *Prém Erzsébet* 14 éves cselédeleányt kivitte gazdája a mezőre, hogy a kukorica törésnél segédkezzen. Hideg lévén az idő, tüzet raktak, s a mellett mellengették magukat. Már csak parázs volt a tűzből, s a lány mit sem gondolva állott fel a tűz mellől, mikor ruhája lángot kapott. A szegény leány teljesen összeeggett, s ott a mezőn nagy kinok között kiszenvedett. — Holttestét nem boncolták fel, mert az ügyesség nem látott olyan körülményt, mely esetleg mások gondatlanságából eredőnek tüntette volna fel, a szerencsétlenségét.

*** Államsegély a kötőszövő gyárnak.** A kereskedelmi miniszter a kamara felterjesztésére *Halász János* és társai debreceni kötőszövő-gyári cégnek államsegélyként tíz darab harisnyakötő-gépet adományozott 3240 kor értékben. Ezenkívül a pénzügyminiszterrel megindította a tárgyalásokat a törvényes áll. adókedvezmények engedélyezése iránt.

*** Veszedelmes orvoslás.** *Puskás Gáborné* Baross-utcai lakos meghütötte magát, s jobb karjában rheumatikus fájdalmak kínozták. Tanácsot kért a házbeliektől, hogy gyógyítsa ki magát a fájdalmas betegségből, s valaki azt ajánlotta, hogy jó erősen kenje be a karját tisztított szeszszel. — Este, mikor már férje és gyermekei lefeküdtek, bekente karját, s a kályha melegénél megakartaszáritani. Véletlenül közelebb ért a tűzhöz mint kellett volna, a karjára kent szesz lángot kapott. Rémülten kiáltott segítségért, s szerencsére álmából felriadt férjének volt annyi lélek jelenléte, hogy hirtelen egy pokrócot vetett a lán-

goló karra. Puskásné annyira összeégett, hogy a kórházba kellett szállítani.

* **A pékek vasárnapi munkaszünete.** A kolozsvári kereskedelmi kamara megkereste a mi kamaránkat, hogy közös erővel indítsanak akciót a pékipar vasárnapi munkaszünete tárgyában 1901. nov. 21-én kibocsátott 66058. sz. miniszteri rendelet ellen, mely a munka kezdetét vasárnap d. e. 11 órakor megkezdendőnek jelenti ki.

* **Halálozások.** A tegnapi nap folyamán következő haláleseteket jelentették be az anyakönyvi hivatalnál: Hubert Erzsébet róm. kath. 21 napos, Simon József ev. ref. 71 éves.

* **Halálos melegedés.** Halmay Péter dohány munkás ki ment a mezőre dolgozni. Magával vitte a kis fiát, meg ennek egy Nagy István nevű 4 éves barátját, hadd játszanak kint a gyermekek. A fiuk azonban fájni kezdték, mire Halmay Péter tüzet rakott. A gyerekek oda kucorodtak a tűz mellé, s vígan rakták rá a bogácsot, faágakat, míg egyszerre Nagy Istvánnak tüzet fogott a ruhája. A másik fiu rémülten kiabált segítségért, de mire Halmay oda futott, Nagy István irtóztatón összeégett. A szerencsétlen kis fiu belehalt sebeibe.

x **Hoff Albert ékszerész** értesíti a n. é. közönséget, hogy a városház alatt arany és ezüst ékszer-üzletét és műhelyét piac-utca 29. sz. a városházával szembe a debreceni sörház épületébe, emeletre helyezte át, a hol arany és ezüst ékszer és óra-raktárát dusan felszerelve, meglepő olcsó árban a legszebb kivitelben a t. vevőközönség b. figyelmébe ajánlja. — Valamint minden e szakba vágó megrendelések javítások és vésnői munkák jutányos árban készíttetnek.

KÖZIGAZGATÁS.

x **Közgyűlés előtt.** Debrecen város tanácsa tegnap délelőtt Simonffy Imre kir. tan. polgármester elnöklété alatt teljes tanácsulást tartott, a melyen kijelölték azokat az ügyeket, melyek fontosságuk és sürgősségüknek fogva az e havi közgyűlés tárgysorozatába felvételnek. Az egyes tárgyakat most még nem látták el tanácsai előterjesztésekkel, mert a javaslatokra csak az e hó 22-én tartandó teljes tanács ülésen kerül sor.

x **Hajdúvármegye hivatalos lapja.** Most érkeztek meg a közigazgatás egyszerűsítése végrehajtására vonatkozó ügyviteli szabályzatok Hajdúvármegyéhez, a melyek már a jövő január 1-én életbelépnek. Így például már január 1-én megtörténik a pénztáraknak az új rendelkezések szerint való átadása stb. Ugyancsak megindul Hajdúvármegye hivatalos lapja is, a melyet ugyan a megyei törvényhatóság csak 1903. június 1-én tartozik megindítani, de a melyet Hajdúvármegye már január 1-én megindít és pedig Veszprémi Zollán felelős-szerkesztésében.

EGYHÁZ és ISKOLA.

Gazdasági ismétlőiskolák. Rásó Gyula alipán tegnap küldötte szét a vármegye minden egyes községének a vallás és közoktatási miniszter legújabb rendeletét, melynek 40, vagy ennél több ismétlő iskolás tanuló van, kötelesek gazdasági ismétlő iskolát felállítani. s gondoskodni arról, hogy azt a tanulók pontosan láto-

gassák. Az új rendelet értelmében Hajdúvármegyében három községnek kell új iskolát létesíteni: Mike-Pércsnek, Téglásnak és Tetétlennek.

Mulatság.

Az uri kaszinó estélye.

— December 6. —

Mint már jelentettük, a debreceni uri kaszinó fényes estélyre készül, melyen Debrecen város előkelő társadalmának mulatni szerető ifjusága a téli szezonban először ad egymásnak találkozót.

A mulatságra, mely a jövő *December hó 6-án* fog lezajlani nagyban készül a kaszinó bálbizottsága, melynek élén maga Csáky Adorján gróf, elnök áll, — de a részleteket meglepetésül tartarják, bár tegnap délután 5 órakor már nagyjában megállapították az estély műsorát.

Egyelőre csak annyit van nyilvánosságnak szánva, hogy az estély a *Bika* szállodában lesz s a táncot hangverseny előzi meg, a melynek műsora a legérdekesebb művészi számokból lesz összeállítva.

Mondanunk sem kell, hogy a mulatság iránt igen nagy az érdeklődés.

Dal és zeneestély. A m. kir. államasutak helybeli gépjavító műhelyében fennálló *Egyetértés* dal és zeneegylet december 7-én a *Bika* nagytermében táncsal egybekötött dal és zeneestélyt rendez, a mire vonatkozó meghívók már a legközelebbi napokban kiadatnak. E törekvő egyesület eddigi sikerült mulatságát állandóan igen nagy közönség tárogatta és így remélhető, hogy az idej mulatság sem marad siker tekintetében az eddigiéek mögött.

S Z I N H Á Z.

Színházi műsor:

Nov. 21. pénteken *Katalin*, daljáték.
Nov. 22. szombaton *Katalin*, daljáték.
Nov. 23. vasárnap d. u. *Régi szerető*, népszimű, este *A zalameai bíró*, szimű (*Ujház*) Ede vendégjátéka

— (*Katalin*.) *Béldi Izor és Fejér Jenő* eléggé soha nem méltánylandó munkát végeztek, mikor a *Katalin* operette-t megírták, nem a modern daljátékok recipéje szerint, hanem komoly, művészi törekvésektől vezéreltetve. Ezért lett a *Katalin* a Népszínház mult évi sláger darabja, ezért találkozzunk oly gyakran vele még most is a vidéki színházak műsorán. *Semsey Mariska*, az Operaház művésznője debreceni vendégszereplésének mindhárom estéjére szintén a *Katalin*-t választotta, abban a reményben, hogy a darab mulattató librettójában s a finom zeneszámokban szívesen gyönyörködik Debrecen egész bérlőközönsége s jut közönség a földszintre is. Hogy vajjon ebbeli bizodalma beválik-e, nem tudjuk, de tegnap, bár nagy számú közönség volt jelen a színházban, akadt üres hely is, amit tekintettel a vendégművésznő kiválóságára, a kifogástalan, pompás előadás alatt nem szívesen állapítottunk meg. *Semsey Mariska* inkább a drámai muzsika kifejező előadására alkalmas meleg mezzó-szoprán hanggal

rendelkezik, mely magas művészi készsége révén teljes szépségében érvényesül. Fényesen dominálta tegnap is az egész ensemblét s szint, előkelőséget adott az egész előadásnak. Volt is taps olyan, a milyent az idén nem hallottunk a debreceni színházban. Minden énekszámát megismételtették s a harmadik felvonás után, melynek éjji-dalát művészi finomsággal énekelte el, tiszszert hívták lámpák elé. Művészi játékán szintén meglátszott a Nemzeti Színház mesterének tanítása. *Aldor Juliska Germain*-t játszotta és énekelte elismerésre méltóan s tőle telhető igyekezettel buzgólkodott az előadás sikere érdekében *Krémer* né Lili. A többi szereplők is tehetséggel feleltek meg feladatuknak, a darab kiállítása meg épen fényes volt s az olcsóbb helyek publikuma előtt nem maradt háttástanul a fáklya- és orosz-tánc sem. A zenekart erős kezekkel, gondos körültekintéssel és művészi izléssel *Simándy József* vezette.

Sz. Z.

— (*Somló Emma a Nemzeti Színházban*.) A debreceni közönségnek egykor dédelgetett kedvence, ki városunkban lépett először a világot jelentő deszkákra *Lovik Károlyné Somló Emma* ismét visszatér a színpadra. Néhány év előtt kezdte meg csak ragyogó sikerekben bővelkedő pályáját s hirtelen visszavonult a családi életbe. Most egy hivatalos kommuniké jelenti, hogy a művésznő legközelebb vendégszerepleni fog a Nemzeti Színházban. Hiába, aki igaz, hivatott lélekkel győzelmesen járt a lámpák előtt, visszavágyik s ha csak lehet vissza tér a színpadra.

— (*Német színigazgató Debrecenben*.) *Rantzenhoffer Vilmos*, a Jansch-thater igazgatója, németország egyik legelső jellemszínésze vasárnap Debrecenbe jön egy barátjának meglátogatására s pár napig itt fog időzni.

TAVIRATOK.

Lovagias ügy a Házbán.

Budapest, nov. 20. (*Saját tudósítónk távirata*.) A képviselőház szünete alatt *Nessi Pál*, *Kubik Béla* és *Fáy István* képviselők által felvilágosítást kért *Fejérváry Géza* honvédelmi minisztertől az *Olay* beszéde alatt tett kijelentése miatt *Fejérváry* miniszter kijelentette, hogy *Apponyi* elnöki kijelentése után kihívást el nem fogad. *Nessi* később *Kubikot* és *Fáy* helyett *Krasznay Ferencet* újból *Fejérváry*-hoz küldte és a miniszteri szobában a gyorsírói jegyzetekből konstatálták, hogy sértés nem történt.

Botrány a reichsrathban.

Bécs, november 20. (*Saját tudósítónk távirata*.) *Midón Giovandli* földmívelésügyi miniszter ma a reichsrath ülésén szólásra emelkedett fel, a nagynémetek padjain óriási láрма keletkezett. A padokat ütötték, rugdosták s az általános

kavarodásban ilyenféle kifejezésekkel illették Giovanelli minisztert:

— Már megint hazudni akar!

— Uj adó, ujonc kell nekik, de a népért semmit sem tesznek!

— A civillista felemelésével szipolyozzák ki a népet!

— Gazság!

— Gyalázat!

Az óriási lárma, kiabálás percekig tartott s az elnök csak nagy erőfeszítéssel volt képes a rendet helyreállítani.

Két éves katonai szolgálat Franciaországban.

Páris, nov. 20. Roland, a két éves katonai szolgálatról szóló törvényjavaslat előadója a szenátusban, úgy nyilatkozott egy újságíró előtt, hogy biztosan remélhető, hogy a törvény már az 1904. október havában bevonuló ujoncokra lesz alkalmazható.

Gabonatözsde.

Budapest, november 20. (Saját tudósítók távirata.) (Déli zárlat.) Buzakinál méréselt, vételkedv korlátolt. Nyugdt irányzat mellett 30,000 métermázsa került forgalomba változatlan áron. Egyéb gabona-nemek nyugodtak. Idő: hideg.

Buza októberre	0.00—00.
„ áprilisra	7.63—64.
Gabona áprilisra	0.00—00.
„ októberre	6.63—64.
Zab	6.35—36.
Tengeri májusra	5.78—79.
Repce	11.85—95.

KÖZGAZDASÁG

Országos vásár Bilkén. A debreceni kereskedelmi és iparkamara értesíti az érdekelte kereskedőket és iparosokat, miszerint a kereskedelemügyi miniszter engedélye alapján Bereg vármegye Bilke községében a f. év aug. 13—14 ére illetve vásári törzkönyv szerint 14—15-re esett, de részben elmaradt országos vásár helyett f. év nov. hó 25 és 26-n kizárólag kirakodó vásár, továbbá az 1903 év szept. hó 20—21-ére eső országos vásár kivételesen 1903 év ápril hó 1—2 án tartatik meg.

Regénycsarnok.

A PÁNDY-KISASSZONYOK.

— Regény. —

Írta: *Rudnyánszky Gyula.*

Folytatás

19.

— Ugy-e jobban hangzik? — kérdezte Ilona kacéran nyujtva keresendi Chonth Jenőnek.

— Oh, százszor jobban! Tündér Ilona!

— Aranyos Erzsike — folytatta Ficzek Aladár

— Bűbajos Jolán! — fejezte be Bakos Béni.

Később aztán jöttek mások; gazdagabb, előkelőbb urfiak és a három parlagi lovag mind jobban háttérbe szorult.

A Pándy-kastély zsongott bongott, viszhangzott a zajos vig élettől. Minden nap vendégek, uzsonnák, kirándulások,

tánc zongora mellett, csónakázás a tavon. Es mindenednap elegáns toillettek, újabb hódítások.

Pándy Györgyné egészen átengedte a gazdasszonykodást Tilda néninek. Szegény Tilda néni azt sem tudta néha, hol van a feje, annyi volt a dolga. A sok vendéget ellátni, a sok fagyalt, puncs és torta készítésére felügyelni. Nem is szentelhetett régi kedves passzióinak elég időt. Pedig csak most érkezett el igazán az ideje a kártyavetésnek, a vőlegényvárásnak, itt ebben az ősi kastélyban, ebben a remek parkban, e mellett a titokzatos kápolna mellett! Itt lehetne regényesen megesküdni, innen lehetne csodálatos nászutra kelni egy szerelmes lovaggal!

Tilda néniel versenyt álmodozott Pándy Györgyné is, a mióta a kastélyba költözött, Csakhogy ő nem mesebeli Argirus királyfiakról, hanem eleven, gazdag milliomos, előkelő kőrökről a leányai számára.

Egy szóval Pándyék kitűnően érezték magukat, egészen végkép otthon voltak a Pándy Adorján kastélyában. Pándy Adorján kezdtek lassan olybá tekinteni, mint valamely terhet a birtokon. Afféle amortizációs kölesönnek nézték, melyet lassan-lassan törleszteni kell, míg végre a birtok megszabadul a terhétől. Most még rá van táblázva erőssen. De évről évre jobb lesz, mert Pándy Adorján, bármily kellemetlen és unalmas teher is a kétezer holdon, lassacskán elfogy, össze megy, míg végre elpusztul s elfoglalja helyét a kápolna sirboltján néhai hitvese mellett.

Még egy kellemetlenség járt a birtokkal: a Szalacsi Zoltán látogatása. De lassan ezt is megszokták. Eleinte csak Adorjánt látogatta meg, a szegény béna jötevőt; a mint megérkezett, egyenesen az ő szobái felé tartott. Azután kigördítette kerekese székét a parkba és tologatta őt a napos helyekre és a kápolna felé és beszélgetett vele, gyerekes és komoly dolgokat össze-vissza, a szerint, a mint Pándy Adorján egészsége és elméleti állapotja megengedte.

Később, mikor Pándyék észrevették ezeknek a látogatásoknak ily alakban való neveléses visszáságát, ők maguk felhagytak az elutasító gögös viselettel és önként közeledtek a látogató felé. Szalacsi Zoltán tehát ezuttal gyakrabban jött és egy-egy szóra Pándyékhoz, a Pándy-kisasszonyokhoz is beszólt.

(Folyt. köv.)

VÁROSI SZÍNHÁZ.

Má pénteken, november 21-én

Semsey Mariska vendégfelleptével

Katalin.

Eredeti daljáték 3 felvonásban.

Személyek:

II. Katalin, Oroszország cárnője	Semsey M.
Gróf Guracky Leó — — —	Karacs Imre
Chevalier Télémaque — — —	Szilágyi Aladár
Germain Duplessis — — —	Aldor Juliska
Anica, kedvese — — —	K. Hegyi Lili
Buranov Iván, herceg — — —	Virágháty Lajos
Gróf Suderland kincstárnok	Farkas Béla

Holnap szombaton, november 22-ikén

Katalin.

Daljáték.

Hirdetések

a SZABADSÁG politikai napilap számára

jutányos áron

felvételnek.

Két I-ső emeleti s udvari szoba garzon lakásnak és egy bolthelyiség azonnal kiadó.

Legfinomabb aczél zsebkécek és ollók. Legújabb illatszerek és mosdószappanok. Fog, haj, köröm és ... ruha kefék ... Disztárgyak és Gyermek játékok,

legjutányosabb árban kaphatók:

Szent-Királyi Tivadar

műipar aru üzletében.

Dr. Lengyel F.-féle Nyírfa balzsam

Már maga az a nedv, mely a nyírfa törzséből, ha abba furást eszközölünk, kifolyik emberemlékezet óta mint a legkitűnőbb szépitő-szer ismeretes; ha azonban ezt a nedvet a feltaláló előírása szerint kémiai uton balzsamá készítjük, akkor lesz csak kitűnő hatása. — Ha az arcot vagy más bőrhelyet ezzel este bekenjük, a bőrről már másnap reggel majdnem észrevehetetlen pikkelyek válnak le, miáltal a bőr vakító fehér és finom lesz.

Ez a balzsam ismítja az arcon képződő ráncokat és himlőhelyeket és annak fiatalos arczint ad; a bőrnek fehérséget, finomságot és üdeséget kölcsönöz, a legrovidebb idő alatt eltávolítja a szeplőket, bőrfoltokat anyajegyeket, az orr vörösségét, bőr-atkákat és mindenféle bőrtisztálanságot. Egy korsó ára használati utasítással együtt 1 frt 50 kr.

Dr. Lengyel-féle Benzol-szappan

a legenyhébb és leghasznosabb szappan a bőr részére, különlegesen preparálva darabonként 60 kr. — Kapható minden nagyobb gyógyszerertárban. Főraktár Budapesten: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerertárban, Király-utca 22 szám.

Egy
Csuda Hangszer
Uj! Uj!
A Trombino.

Fújható minden tanulmány nélkül és hangjegytudás nélkül.

Jótállás mellett, mindenki azonnal a legszebb táncdarabokat, dalokat, indulókat játszhatja. Például: a sückingeni trombitás híres dalát, az Ó ne duzzogj kezdetű dalt a Bányamesterből, a Svihákok operette keringőjét és 200-nál több más válogatott és kedvelt, divatos zenedarabot. Mindezt az ujjonnan felalát

Trombino

nevű nickel-trombitán. Rögten használható örműködő hangjegylapokkal. Pompás remek erős hangú zene. A legkellmesőbb házi szórakozás eszköze. Kirándulásokon vidám kísérője a kocsin, vasuton, kerékpáron kirándulóknak, Éneket kísér és tánchoz kitérő.

A Trombino ára érthető használati utasítással
I. fajta, legf. nickel, 9 hanggal. 7 kor.
II. fajta, legf. nickel, 18 hanggal. 12 kor.
Hangjegylapok az I. fajtához . . . 60 fill.
a II. 1 kor.
Szétküldés utánvétellel, egyedüli és kizárólagos raktár:

Kertész Henrik.
Bécs,
Fleischmarkt Nr. 9-927.

Kert berendezések, tervekészítés saját bokraimmal.

Alkalmi vétel!

Van szerencsém a virágkedvelő közönség szives tudomására hozni, hogy az őszi idény bekövetkeztével szobai berendezésre szolgáló

elő disz-növényeimet

telhalmazott raktárom miatt a legolcsóbb árban bocsátom áruba, mely alkalom megragadását melegen ajánlom a nagyérdemű közönség figyelmébe. Megjegyzem, hogy növényeim debreczeni vízzel vannak nevelve s így tartóság tekintetében minden máshonnan hozottat felülmulnak.

A vásár alkalmával növényeimet a városház előtti téren fogom árultatni.

Kifogástalan minőségű

jácint és tulipán-hagymáim megérkeztek.

Kertészeti telepem megtekintését kérem!

Kiváló tisztelettel
PACZELT JÁNOS
mag- és virágkereskedő.

Finom izlés! — Pontos kiszolgálás!

Fernolendit

A világon legjobb lábbeli fényesítő és fénycrém világos lábbeliknek mely kiváló szép fényt és tartósságot ad a bőrnek. Elhasznált peccés sárga vagy barna bőrnek a Lyosin egészen új fényt ad

Alapított 1832. Gyári raktár Bécs, I. Schnlerstrasse 21. Mindenütt kapható.

IGÉRVENYEK

az Osztr. Földhit. intézeti sorsjegyek

1902 November 17-iki

huzására :

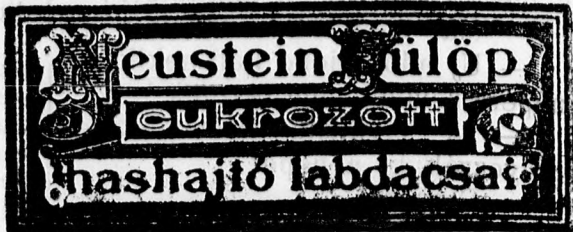
Ára 4 korona

Főnyeremény: 90,000 — korona.

Kaphatók a

Debreczeni Ipar és Kereskedelmi Banknál.

Debrecen, nyomtatott László József könyvnyomdájában.

melyek már évek óta jóknak bizonyultak és hírneves orvosoktól, mint könnyű hashajtó feloldózer ajánlatnak, az emésztést nem zavarják és stéljesen ártalmatlanok. Cukrozott minőségük következtében még gyermekek által is szívesen bevétenek.

Egy 15 pilulát tartalmazó doboz 30, egy tükercs mely 8 dobozt, tehát 120 pilulát tartalmaz, csak 2 kor. 2 kor. 45 fill. előleges beküldésénél egy tükercs bérmentve szállítatik.

Kérjünk

NEUSTEIN F. hashajtó labdacsaif. Csak akkor valódi, ha minden doboz hátulján a mi törvényileg bejegyzett „Szent Lipót” védjegyükkelvan ellátva vörös fekete nyomással. Ami törvényileg védett dobozaink utasításaink és csomagolásainkon Philip's Neustein Apotheker aláírásnak kell lenni.

NEUSTEIN FÜLÖP

„Szt.-Lipót”-hoz címzett gyógyszerára
WIEN, I., Plankengasse 6.

Raktárak Debreczenben: Balázs Ödön, Füleky Pál, Mihalovits J. Muraközy László, Dr. Rotschnek V. Emil, Tóth Béla gyógyszeráraiban.